

3. stopnja. Obrat druge stopnje. N. pr. $2 = \cdot \times 1$.

4. stopnja. Prevod tretje stopnje na razštevaje.

N. pr. $\cdot \times 1 = 2, 1 \vee 2 =$.

Do tod si mislimo, da število enakih delov ni večje od 2 ali 3; od zdaj zanaprej je pa to število tudi lahko večje. N. pr. $\cdot \times 2 = 8, 2 \vee 8 =$.

5. stopnja. Merjenje samo zase. N. pr. $5 \vee 10 =$.

Gotovo je, da vse te stopnje ne pridejo v 1 uri na vrsto; učenec mora imeti časa, da si vsako prisvoji. Kolikor stopenj, toliko vrst nalog, katere učenci prav lahko pri posrednem pouku samostojno rešujejo. (Primerjaj „Načrt za enorazr.“) Če torej učitelj učencem da odduška od ure do ure za vsako podrobno stopnjo, potem mu morajo tudi oni slediti, ki imajo tršo glavo. Moj načrt za enorazrednice je v tem zmislu sestavljen ter olajša učitelju in učencem delo; ta načrt se pa da tudi za šole, ki imajo več razredov, z ozirom na ureditev snovi po stopnjah porabiti.

Računstvo smemo primerjati s poslopjem, sestavljenim iz predstav, ki segajo druga v drugo. Kdor torej postavlja tako poslopje, mora zaporedoma predstavo predstavi privedati, ne da bi katero preskočil, in te predstave trdno drugo z drugo zvezati. Zato pa je potreba mnogo-kratnega ponavljanja, da pridobivamo cele slike posameznih delov in celo sliko vsega poslopja. Tako n. pr. bi za gornji primer vselej, kadar preidemo na novo stopnjo, vse prejšnje stopnje zaporedoma na kratko ponavljali in temu ponavljanju pridjali novo stopnjo.

3. pomota: Pri pouku iz računstva premalo skrbimo za izdatno prisvojitve dekadične sestave števil.

(Dalje prih.)

0 pravopisju v slovenski ljudski šoli.

(Spisal Janko Leban.)

(Konec.)

5. šolsko leto.

1. Nareka besed z r-vokalom. (Brdo, brzda, krst itd.)

2. Nareka besed, v katerih ima *e* svoj polni in čisti glas in ga je zato tudi treba pisati. N. pr. Jernej, meterski, primerjam, večernice.

3. Gibljivi poluglasnik se ohrani tudi, če bi sledilo preveč tihnikov zapored (navadno že po 2 tihnikih); n. pr. Ciper — ciperski; Oger — ogerski; mojster — mojsterski; Koper — koperski.

(Vse take in enake besede se lahko uporabljajo v primernih stavkih za narekovanje).

4. Z veliko začetno črko pišemo zaimke v pismih, s katerimi nagovarjamo dotično osebo, ki ji pišemo. (Jaz pravim otrokom: Pišemo z veliko zato, da tistega počastimo, komur pišemo.) Takisto velja pri naslovih na velike dostojanstvenike; n. pr. Vaša cesarska Visokost! Vaša škofovska Milost!

5. Za *c*, *č*, *š*, *šč*, *ž*, *j*, *lj*, *nj* se pokazuje *e* namesto *o* (Ta stvar sodi prav za prav v slovnico. Jaz svojim otrokom to tako preprosto pojasnim: *C*, *č*, *š* . . . imajo tako moč — kaj pa da slovniško moč — da v sklanjavi izpreminjajo *o* v *e*. Otroci to dobro umejo in mi jako dobro pogajajo dotične sklone, recimo: Učencem, učencema (ne: učencom, učencoma).

6. Od osebnih in družinskih imen izpeljani svojilni pridevniki se pišejo z veliko začetno črko; n. pr. To je Janezova suknja. To je Levstikova slovnica. — Pridev-

niki pa, ki so izpeljani iz drugačnih lastnih imen, se pišejo z malo začetno črko; n. pr. To so učitelji logaškega okraja. Ta gospod je goriški župan.

7. Z veliko pišemo tudi pridevniške pristavke, ki s svojim imenom zrastejo v eno celoto, v en pojem. N. pr. Ferdinand Dobrotljivi, Rudolf Habsburški.

8. V lastnih imenih, ki so iz pridevnika in samostalnika, ki sam zase ni lastno ime, rabimo le v prvi besedi veliko začetno črko. N. pr. Gorenja vas; Stari trg; Novo mesto.

Tu so mi nekateri gg. tovariši ugovarjali, češ da naj bi se pisalo skupaj: Stari trg, ali pa vsaj Stari Trg. Povdarjalo se je tudi, da vlada sama želi poslednjo pisavo; zato da se bere tudi na zidu pri Logatcu „Cerkovska Vas“. Jaz sem seveda zahteval stroge doslednosti in edinosti v tem obziru, priporočujoč, da poslušajmo in se klanjajmo v tem obziru p. St. Škrabcu, ki uči tako, kakor poročam jaz. Po konferenciji sem pa vendar še pisal g. patru, ga proseč, kako sodi on. Na to sem dobil sledeče pojasnilo: „Stariterg bi bilo prav, ako bi pisali tudi stariče, staramati i. t. d. Vi ste bili torej po pravici zoper tako pisavo. Ako Vam vlada ukazuje pisati Cerkovska Vas, pišite, ker to slovenščini nič ne škoduje. Kompetentna vlada v tem seveda ni in taka pisava sama na sebi neopravičena, ker Vas ni lastno ime, temuž obe besedi skupaj. Zakaj ni vlada pomislila, da pišejo tudi Nemci le Kirchdorf, ne Kirch-Dorf?“

6. šolsko leto.

1. Razlogovanje po črkah.

a) Po tem se tihnik med dvema samoglasnikoma jemlje k drugemu zlogu; n. pr.: go-ba, so-va, ke-pa.

b) Kakor stojita dva različna tihnika med dvema samoglasnikoma, jemljemo prvega k prvemu, drugega k drugemu zlogu; n. pr.: or-li, ječ-men, per-ce.

2. Ko je sredi besede več različnih tihnikov, jih krojimo kakor v govoru, ločivši deblo od pritiklin; n. pr.: list-ki, konj-ski, ljud-stvo.

3. Sestavljenke ločujemo po njih sestojnih delih; n. pr.: boso-nog, nad-učitelj, kolo-vodja.

4. Biva li prvi zlog kake besede iz edinega samoglasnika, bolje, da se ne loči. N. pr.: oče, oko, idi (ne: O-če, o-ko, i-di.)

5. Izjemno razlogovanje se pokazuje v nastopnih besedah: gro-zdje, poo-stri-ti; bi-strost; čvr-stev; boga-stvo; člove-štvo.

6. Kdaj se piše v družilniku *z* in kdaj *s*? (To pravilo, ki ga najdemo v vsaki slovnici, naj si prisvoje otroci le bolj praktično, ker dotično teoretično pravilo je presuhoparno in kmalu izgine iz spomina. Jeziški čut ali — če hočete — uho naj otrokom pove, kdaj se piše *z* in kdaj *s*; n. pr.: *z* bratom, *s* palico i. t. d.)

7. Narekovati besede z *j*, ki se glasi kot *i*; n. pr.: pij, lij, umij i. t. d.

8. Narekovati besede, ki se začenjajo s *s*, *z*, *iz*, *vz*, *v*, *u*.

9. Ostala bistvena in nebistvena ločila.

10. V lastnih imenih, ki so iz pridevnika in samostalnika in ob katerih je že samostalni sam lastno ime in se mu pridevnik spredaj pristavlja le zaradi razločevanja, v tem primeru se pišeta obe besedi z velikima začetnima črkama; n. pr.: Škofja Loka, Ilirska Bistrica, Male Lašice, Velike Lašice.

11. Podobno se pišejo tudi krajna imena, sestavljena iz Šent ali kakor piše p. Škrabec:

a) Šant, (ker je iz latinskega sanctus) in imena svetnika, ako sta ohranjeni ne nadalje okršeni obe besedi; n. pr.: Šant Jakob, Šant Jarnej.

b) Ako je pa prva nadalje okršena in morebiti tudi druga kaj drugačna, kakor je sicer, potem se pišeta vkup kakor ena beseda z eno samo veliko črko; n. pr.: Šmartin, Šanklavž, Štvarjan i. t. d.

c) Ako se rabi namesto Šant domačinka: „sveti“, gre v krajnih imenih tudi to pisati z veliko začetno črko; n. pr.: Sv. Lovrenc, Sv. Lenart, Sv. Križ, Sv. Trojica. Ako se piše le: sveti Lovrenc, pomeni to svetnika, ne kraja, ki se po njem imenuje.

V tem obziru mi piše p. Stanislav Škrabec: „Na Vase vprašanje Vas moram opomniti, da narod v resnici ne govori Šent Jakob, Šent Jernej; šent je le neka kletvica, kaker veste, najberž iz kake stare nemške besede, ki nima nič opraviti s šnt = sanct. Poslednja besedica se izgovarja ne z e, temuč s polglasnikom, kterege pišem jaz v natančnejšem slovniškem pravopisu z a torej: Šant Jérnej, v navadnem pisanju pa pišem seveda tudi jaz Šent Jernej ne Šant Jarnej.“

12. Najnavadnejše kratice (Glej Končnikovo slovnico § 14.)!

Opomnji. a) V vseh šolskih letih naj se pridno prepisuje in piše po nareki vse leto

b) Takisto je treba v vseh šolskih letih pridno ponavljati!

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

 proslavo in spomin na 50letno vladanje Nj. Velikanstva cesarja Frančiška Jožefa I. je ustanovila „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ v Ljubljani

šolski muzej.

ki se bo slovesno otvoril letos prve dni vel. srpana povodom X. glavne skupščine „Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“

V muzej se bodo sprejemali ti-le predmetje:

I. Pedagogiški-literarni proizvodi in sicer:

1.) Dela in razprave o pedagogiki in sicer a) občno vzgojeslovje; b) dušeslovje; c) zgodovina vzgojeslovja; d) šolsko zakonodajstvo; e) šolsko zdravstvo.

2.) Dela in razprave o didaktiki in sicer a) občno ukoslovje; b) podrobno (specijelno) ukoslovje; c) nazorni nauk, čitanje, računstvo, realije.

3.) Učne in pomožne knjige: Abecedniki; Berila; knjige za zemljepis in zgodovino, za prirodoznanstvo in prirodoslovje, za risanje in pisanje, za deška in dekliska ročna dela, za kmetijstvo i. t. d.

4.) Mladinski spisi: Teoretiški del o mladinskih spisih, o knjižnicah za mladino in o ljudskih (narodnih) knjižnicah, potem pravi mladinski spisi in sicer zabavni in poučljivi.

5.) Perijodični spisi: Strokovni listi, učiteljski koledarji, šematizmi in ročni katalogi.

6.) Godba in petje: Pesmarice, pevske šole, solske narodne in cerkvene skladbe.

7.) Uradni spisi.

II. Leposlovni proizvodi, ki so jih spisali slovenski učitelji.*

III. Metodiško-tehnični proizvodi (učila) in sicer:

1.) Učila za otroške vrtee: Predmeti (modeli) in podobe za nazorni nauk, pletarska dela, izšivalna dela, omarice (stolpi) za stavljenje, modelirska dela, igre in igrače.

*) T. j.: ljudski, vadniški in meščanski učitelji, šolski nadzorniki in srednješolski profesorji.

2.) Učila za I. razred: Podobe in predmeti za nazorni nauk, čitalni in računski stroji, table, pisalno orodje in zvezki za I. razred.

3.) Učila za srednjo stopnjo: Predmeti in podobe za nazorni nauk, čitalni stroji, nazorni pripomočki za domoznanstvo, učila za risanje in lepopis.

4.) Učila za višjo stopnjo (meščanske šole): Modeli in podobe za nazorni nauk, aparati, oprave, predloge, karte, načrti, tabele, table, stojala i. t. d. za računstvo, pisanje, zemljepis, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, telovadbo, godbo, deška in dekliska ročna dela, kmetijstvo i. t. d.

5.) Učila za nadaljevalne tečaje, za obrtne šole, obrtne nadaljevalnice in obrtne strokovne šole: Modeli in podobe za nazorni nauk, predloge, zbirke vzorcev i. dr.

6.) Učila za učiteljišča: Predmeti in podobe za nazorni nauk, aparati, karte, podobe za psihologijo, geografijo, zgodovino, prirodoznanstvo (somatologijo), prirodoslovje, kemijo, kmetijstvo, ročna dela za kandidate in kandidatkinje.

IV. Šolsko orodje (šolska oprava): Klopi, table, stojala, katedri; telovadno orodje i. t. d.

V. Šolske potrebščine: Zvezki, držala, peresa, svinčniki, i. t. d. —

Vposlane stvari bo presojala razstavna sodnija — „Jury“ — ter jih priporočala za rabo v ljudskih, meščanskih in srednjih šolah.

Vsakemu predmetu bodi pridejan naslov razstavljavca (izumitelja).

Učila naj se vpošljejo taka, kakoršna so v prometu pri trgovcih; če pa niso v prometu, naj se pa pošljejo modeli, risbe ali načrti (če le možno barvani.)

Želeti je, da se prilože učilu tudi popisi o uporabi, tvrdka, kjer se učilo izdeluje ali prodaja, cena, recenzije in priporočila.

Vse predmete, ki ostanejo last muzeja, je vposlati najkasneje do dne 1. mal. srpana t. l. gospodu **Jakobu Dimnik-u**, mestnemu učitelju v Ljubljani.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“:

L. Jelenc l. r.,
predsednik.

D. Česnik l. r.,
tajnik.

Fr. Luznar l. r.,
blagajnik.

Naši dopisi.

Iz kamniškega okraja. Kamniško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor dne 21. malega travna v Dobu.

Gosp. predsednik L. Letnar se najprej spominja umrlega tovariša Vavkna. Pokojni je ljubil svoje tovariše-učitelje ter jim bil zelo gostoljuben. Bodi mu blag spomin!

Nadaljevalje svoj govor, pravi, da z današnjim občnim zborom praznujemo nekako desetletnico našega društva. Vsako društvo je veselo, ako doseže desetletnico svojega obstanka, posebno ako je tudi delovalo in ne le životarilo. Naše društvo je ves čas delovalo, doneslo precej dobrega sadu, kar nas mora veseliti.

Nadalje omenja veliki pomen učiteljskih društev ter spodbuja učiteljstvo k skupnemu in vztrajnemu delovanju: „Spominjam se, da sem govoril o učiteljskem in duhovskem stanu z nekim duhovnikom. Ta mi je med drugim